

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД АДМІНІСТРАТИВНОЇ СПРАВИ

PROBLEM ISSUES OF IMPLEMENTATION OF THE RIGHT TO APPELATE REVIEW OF AN ADMINISTRATIVE CASE

Марченко О.О., к.ю.н., доцент,
старший викладач кафедри адміністративного права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Статтю присвячено питанням регулювання та реалізації права на апеляційний перегляд адміністративної справи. Автором зроблено висновок, що апеляційне провадження є факультативною стадією адміністративного судочинства, під час якої перевіряється законність та обґрунтованість судових рішень першої інстанції. Визначено судові рішення, які можуть бути переглянуті судом апеляційної інстанції, а також межі апеляційного перегляду адміністративної справи.

На підставі аналізу чинного законодавства України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. та практики Європейського суду з прав людини розглянуто питання щодо обов'язку держави забезпечити особі, яка звернулася до суду за захистом, доступ до апеляційної інстанції. Підкреслено, що відповідно до Конвенції кожен має право на справедливий і публічний розгляд справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом. Означений міжнародний договір також гарантує кожній особі право на ефективний судовий захист, а, отже, відсутність законодавчо закріпленої можливості ініціювати перегляд судового рішення хоча б ще в одній судовій інстанції суттєво обмежує дане право.

Враховуючи широкий спектр гарантій права на справедливий суд, реалізація встановленої державою можливості оскарження судового рішення не повинна бути менш ефективною. Зроблено висновок про те, що позбавлення апеляційних судів ефективної ролі щодо перегляду рішень першої інстанції ставить під сумнів виконання державою зобов'язань, передбачених Конвенцією.

Значну увагу автором приділено недосконалості приписів Кодексу адміністративного судочинства, які визначають правила реалізації права на апеляційне оскарження адміністративної справи, та проблемам його застосування судами.

Ключові слова: апеляційне оскарження, апеляційний перегляд, апеляційне провадження, апеляційний адміністративний суд, рішення адміністративного суду, адміністративне судочинство.

The article is devoted to research of some issues of legal regulation and practice of appellate review within administrative proceedings. The list of judicial acts which may be revised by administrative court of appeal is defined. The author has drawn a conclusion that appeal proceedings is a facultative stage of administrative proceedings during which administrative courts of appeal check legality and validity of judgements of the first instance.

On the basis of analysis of current ukrainian legislation, the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms 1950 and some decisions of the European Court of Human Rights the question of an obligation of the state to provide to every person access to the court of appeal is researched. So, according to the Convention everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. The European Court of Human Rights explains that the right to a fair trial has to be interpreted based on the principle of the rule of law. It means that the state is obliged to guarantee to the participant of lawsuit effective judicial protection. It is obvious that lack of legislatively fixed opportunity to initiate revision of the judgment at least in one more judicial instance significantly limits the right of everyone to effective judicial protection.

Considering a wide range of guarantees of the right to a fair trial, the implementation of the possibility of appeal of the judgement established by the state hasn't to be less effective. Deprivation of courts of appeal of an effective role on review of the judgements of the first instance calls into question accomplishment by the state of the obligations provided by the Convention.

The author pays significant attention to imperfection of prescriptions of Code of the Administrative Proceedings, which define rules of appeal review, and to the problems of its application by courts. To avoid this practical problem legislator should amend the appropriate legislative prescriptions.

Key words: appeal, appellate review, appeal proceedings, administrative court of appeal, judgement, administrative proceedings.

Постановка проблеми. Підґрунтям для глибокого розуміння змісту права на судовий захист суб'єктивних публічних прав є визначені Конституцією України основні засади здійснення судочинства та гарантії права на справедливий суд, закріплені у ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод й витлумачені Європейським судом з прав людини.

Стаття 129 Конституції України проголошує забезпечення права на апеляційний перегляд справи однією з фундаментальних засад судочинства [1]. Остання обіймає чільне місце у переліку принципів адміністративного судочинства, що його зафіксовано у ч. 3 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України (КАС, Кодекс) [2]. За позицією Конституційного Суду України, юридичний механізм здійснення права на апеляційний перегляд справи є запобіжником від негативних наслідків можливої судової помилки суду першої інстанції, який забезпечує дієвість права особи на судовий захист через запровадження процесуальних можливостей щодо поновлення порушених прав і свобод, особливо в ситуації, коли це порушення спричинено рішеннями, діями або бездіяльністю суб'єктів владних повноважень [3, абз. 3 підп. 4.2 п. 4].

Стан дослідження. Проблеми адміністративного судочинства, у тому числі й реалізація права на апеляційний перегляд адміністративної справи, ставали предметом досліджень таких науковців, як В. Б. Авер'янов, В. М. Бевзенко, О. А. Банчук, Ю. П. Битяк, Е. Ф. Демський, І. Б. Коліушко, Р. О. Куйбіда, О. М. Пасенюк, В. Г. Перепелюк, Н. Б. Писаренко, М. І. Смокович, М. І. Цуркан, В. І. Шишкін та ін. Однак, окремі питання регламентації обсягу та порядку здійснення означеного права залишилися поза увагою дослідників, а тому метою статті є їх ґрунтовне вивчення та осмислення.

Виклад основного матеріалу. Першою чергою відзначимо, що як у конституційних приписах, так і у положеннях процесуального закону поряд із гарантією забезпечення права на апеляційний перегляд справи закріплено гарантію забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення. Відмінність у формулюваннях, використаних для означення цих двох засад судочинства, зумовлює питання щодо співвідношення обсягу прав на інстанційний перегляд судових рішень в адміністративних справах та їх можливих обмежень.

У ході апеляційного провадження може бути переглянуто не лише рішення суду першої інстанції, правосудність якого ставиться під сумнів, але й розглянута цим судом адміністративна справа. Отже, суд апеляційної інстанції вправі перевірити правильність як встановлення нижчестоящим судом обставин справи, так і застосування ним норм права, тобто вирішити і питання факту, і питання права. При цьому предметом касаційного оскарження є визначені законом судові рішення нижчестоящих судів, які можуть бути переглянуті виключно з підстав недотримання або неправильного застосування норм права при їх ухваленні.

Надзвичайно важливими для окреслення обсягу права на апеляційний перегляд справи видаються наступні юридичні позиції, сформовані Конституційним Судом України (КСУ): 1) «за чинним конституційним правопорядком апеляційний перегляд має здійснюватися щодо кожної справи, яку оскаржено в апеляційному порядку» [4, 2-ге реч. абз. 4 підп. 2.2 п. 2]; 2) право на апеляційний перегляд справи «є гарантованим правом на перегляд у суді апеляційної інстанції справи, розглянутої судом першої інстанції по суті. Водночас зазначений конституційний припис не позбавляє законодавця повноваження передбачити можливість апеляційного оскарження будь-якого рішення, що його ухвалює суд під час розгляду справи, але не вирішує її по суті, або встановити обмеження чи заборону на оскарження в апеляційному порядку окремих процесуальних судових рішень, якими справа не вирішується по суті» [5, абз. 8 підп. 2.2 п. 2]; 3) «встановлені обмеження або заборона на оскарження в апеляційному порядку окремих процесуальних судових рішень, якими справа не вирішується по суті, не можуть бути свавільними, а мають застосовуватися з легітимною метою, бути домірними (пропорційними) та обґрунтованими, не повинні порушувати сутність конституційного права особи на судовий захист» [5, абз. 10 підп. 2.2 п. 2]; 4) «законодавець, щоб не чинити свавільно під час установаження обмежень або заборон на оскарження апеляційним порядком окремих процесуальних судових рішень (ухвал), повинен, зокрема, урахувувати юридичні наслідки, що настають для особи в результаті ухвалення судового рішення (ухвали), наявність інших, установлених процесуальним законом, дієвих механізмів захисту та поновлення порушених прав і свобод особи» [3, абз. 2 підп. 4.3.2 п. 4].

Посилення конституційних гарантій права на апеляційний перегляд справи є тенденцією розвитку законодавства, що визначає перебіг процесуальних правовідносин, тим не менш, це право не є абсолютним. Такий підхід українського законодавця узгоджується з відображеними у рішеннях Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) правовими позиціями щодо роз'яснення змісту ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенція) [6].

Так, у рішенні ЄСПЛ у справі «Гарсія Манібардо проти Іспанії» зазначається, що Конвенція не примушує держави-учасниці створювати апеляційні або касаційні суди [7]. Разом з тим, у іншому рішенні, постановленому у справі «Белеш та інші проти Чеської Республіки», ЄСПЛ пояснює, що право на справедливий суд необхідно тлумачити у світлі принципу верховенства права, зі змісту якого випливає, що сторони повинні мати доступ до ефективних засобів судового захисту задля відстоювання своїх цивільних прав [8]. Очевидно, що відсутність законодавчо закріпленої можливості ініціювати перегляд судового акту принаймні у одній перевірочній інстанції суттєво обмежує право кожного на ефективний судовий захист.

У Рекомендації щодо запровадження та покращення функціонування систем і процедур оскарження по цивільних та торгових справах, прийнятій Комітетом міністрів Ради Європи 7 лютого 1995 р., державам-учасницям про-

понується закріпити у нормах національного законодавства можливість контролю за будь-яким рішенням суду нижчого рівня («суду першої інстанції») судом вишого рівня («судом другої інстанції») [9]. Будь-які обмеження права на інстанційний перегляд, що містяться у національному законодавстві, мають за аналогією з правом доступу до суду – одного з елементів комплексного права на справедливий суд – переслідувати законну мету та не порушувати саму суть цього права [10].

Зважаючи на широкий спектр гарантій права на справедливий суд, встановлена державою можливість оскарження особою судового рішення, ухваленого у її справі, має бути не менш ефективною у своїй реалізації. Це підтверджується у рішенні ЄСПЛ у справі «Подбієльські та ППУ Полпуре проти Польщі», в якому зазначено, що у разі передбачення у національному правовому порядку апеляційного оскарження держава зобов'язана забезпечити особам під час перевірки судового рішення додержання основоположних гарантій, встановлених статтею 6 Конвенції, з урахуванням місця апеляційної інстанції у структурі судового процесу та особливостей апеляційного перегляду [11]. Позбавлення апеляційного суду ефективної ролі щодо перегляду рішень нижчестоящих судів ставить під сумнів виконання державою своїх зобов'язань згідно з Конвенцією.

Апеляційне провадження є однією зі стадій адміністративного судочинства, яка має факультативний характер. На цій стадії суд апеляційної інстанції на підставі одержаних ним апеляційних скарг перевіряє законність й обґрунтованість рішень судів першої інстанції, які не набрали законної сили. З цією метою суд апеляційної інстанції може переглянути справу, а, отже, з'ясувати всі питання, які здатен вирішувати суд першої інстанції, – як факту, так і права.

При з'ясуванні питань факту суд перевіряє: а) наскільки повно у рішенні відображено обставини, що мають значення для справи у цілому або для вирішення окремого процесуального питання; б) чи є висновки суду про встановлені обставини вичерпними, чи відповідають вони дійсності та чи підтверджені вони належними й допустимими доказами. Вирішуючи питання права, суд апеляційної інстанції перевіряє оскаржуване рішення на предмет дотримання судом, що його ухвалив, норм матеріального і процесуального права, конституційних засад та принципів адміністративного судочинства. При цьому береться до уваги, чи керувався суд першої інстанції при розгляді і вирішенні справи принципом верховенства права з урахуванням практики ЄСПЛ.

Згідно зі ст. 308 КАС суд переглядає справу та перевіряє правосудність оскаржуваного рішення в межах доводів та вимог апеляційної скарги. Однак, він не зобов'язаний дотримуватись означених меж, якщо встановить порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування оскаржуваного рішення, або неправильне застосування норм матеріального права. Також підкреслимо, що у ході апеляційного перегляду суду заборонено розглядати позовні вимоги та підстави позову, які не були заявлені у суді першої інстанції. Це правило є імперативом, а, отже, не може бути проігноровано за жодних умов.

Відповідно до меж апеляційного перегляду, встановлених у ст. 308 КАС, суд досліджує докази, які стосуються фактів, наведених учасниками справи в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї. При цьому судом можуть бути досліджені не лише наявні у справі докази, але й додатково подані. Останні приймаються, тільки якщо учасник справи довів неможливість подання цих доказів до суду першої інстанції, обумовлену об'єктивно незалежними від нього причинами.

Правом на подання апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції наділені: а) учасники справи; б) особи,

які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи, інтереси та (або) обов'язки.

Окремо від рішення в апеляційному порядку можуть бути оскаржені ухвали суду першої інстанції, перелічені у ст. 294 КАС. Заперечення на ухвали, які не підлягають оскарженню окремо від рішення суду, включаються до апеляційної скарги на рішення суду. У переліку ухвал, закріпленому у ст. 294 КАС відсутня ухвала про залишення без задоволення заяви, поданої у порядку ст. 383 цього Кодексу. Це означає, що закон забороняє подання апеляційної скарги на вказану ухвалу окремо від рішення суду першої інстанції.

Приписи ст. 383 КАС застосовуються судом у зв'язку із перевіркою правомірності рішень, дій або бездіяльності, прийнятих (допущених) суб'єктом владних повноважень-відповідачем на виконання рішення цього суду. Така перевірка є одним із заходів, що їх може вживати суд в порядку здійснення контролю за виконанням судового рішення, ухваленого на користь приватної особи. Так, особа має право подати до суду першої інстанції заяву про визнання протиправним рішення (дій, бездіяльності), прийнятого суб'єктом владних повноважень-відповідачем на виконання рішення суду, або порушення прав позивача, підтверджених таким рішенням суду. За результатами розгляду означеної заяви суд постановляє: а) ухвалу про залишення заяви без задоволення – за відсутності обставин, наведених заявником; б) окрему ухвалу про необхідність усунення суб'єктом владних повноважень-відповідачем зазначених заявником порушень. Тільки остання може бути оскаржена в апеляційному порядку відповідно до положень ст. 294 КАС.

Зазначене обмеження права на апеляційне оскарження зумовило подання до Конституційного Суду України конституційної скарги щодо конституційності приписів статей 294 та 383 КАС. Скаржник вважав проявом законодавчої дискримінації регулювання, за якого дозволено апеляційне оскарження ухвали, постановленої не на користь суб'єкта владних повноважень, і при цьому унеможливлено оскарження тієї ухвали, що має негативний характер для приватної особи.

Вирішуючи конституційну скаргу, КСУ зауважив наступне: «Неоднаковий обсяг права на судовий захист, зокрема права учасника судового провадження на апеляційне оскарження судових рішень, має бути об'єктивно та обґрунтовано виправданим. У протилежному разі це буде непропорційним обмеженням права особи на апеляційне оскарження судових рішень, порушуватиме засаду рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом, буде несумісним із вимогою справедливого судового розгляду як складником права на справедливий суд, а отже, спричинить порушення права на судовий захист» [3, абз. 8 підп. 4.3.3 п. 4]. Законодавець має запровадити такий порядок здійснення адміністративного судочинства, за якого особа не перебуватиме в гіршому процесуальному становищі порівняно з державою [3, абз. 7 підп. 4.3.3 п. 4].

За позицією КСУ, положення КАС, конституційність яких ставиться скаржником під сумнів: а) не забезпечують обов'язковості виконання судового рішення та дієвості судового контролю за його виконанням, а отже, не забезпечують права особи на судовий захист; б) мають ознаки свавільності, оскільки не враховують юридичні наслідки для особи-позивача, яка судовим порядком домагається виконання судового рішення, ухваленого на її користь; в) є неконституційними.

З метою забезпечення права особи на апеляційне оскарження, суд першої інстанції зобов'язаний у резолютивній частині рішення зазначати строки і порядок подання апеляційної скарги. За загальним правилом, апеляційна скарга на рішення суду подається протягом 30-ти днів, а на ухвалу – 15-ти днів з дня його (її) проголошення. Судове рішення проголошується публічно у судовому засі-

данні, яким завершується розгляд справи, негайно після виходу суду з нарадчої кімнати. У ситуаціях, коли через складність справи виготовлення рішення у повному обсязі відкладено, а у день закінчення розгляду справи оголошено тільки його вступну і резолютивну частини, строк на апеляційне оскарження обчислюється з дня складення повного тексту рішення.

Суд підписує рішення без його проголошення у разі неявки всіх учасників справи у судові засідання, яким завершується розгляд справи, або розгляду справи в порядку письмового провадження (без повідомлення її учасників). У цих випадках строк на апеляційне оскарження обчислюється з дня складення повного судового рішення. За аналогічного підходу обчислюється строк подання апеляційної скарги на ухвалу суду.

У зв'язку із пропуском строку на апеляційне оскарження, обумовленим поважними причинами, учасник справи може клопотати перед судом апеляційної інстанції про його поновлення. Відповідно до ч. 2 ст. 295 КАС невиконання судом першої інстанції обов'язку щодо вручення учасникам справи копії судового рішення у встановлені законом строки вважається поважною причиною пропуску строку на апеляційне оскарження та має наслідком його поновлення, за умови якщо апеляційна скарга подана протягом 30-ти днів з дня вручення апелянту копії повного рішення суду (15-ти днів – з дня вручення копії ухвали).

КАС не містить інформації щодо інших причин, а закріплює за судом право самостійно дійти висновку про поважність чи неповажність обставин, внаслідок яких апеляційну скаргу подано поза межами встановлених строків. Однак, згідно з імперативно сформульованим правилом, зафіксованим у ч. 2 ст. 299 КАС, суд має відмовити у відкритті апеляційного провадження незалежно від поважності причин пропуску строку на апеляційне оскарження тоді, коли апеляційна скарга прокурора або суб'єкта владних повноважень подана після спливу одного року з дня складення повного тексту судового рішення, за виключенням випадків подання апеляційної скарги суб'єктом владних повноважень у справі, про розгляд якої він не був повідомлений або до участі в якій не був залучений, якщо суд ухвалив рішення про його права та (або) обов'язки.

Для виявлення проблемних аспектів застосування українськими адміністративними судами норм КАС, якими встановлено строки на апеляційне оскарження, доречним буде проаналізувати правову позицію, відображену у постанові Верховного Суду від 11 серпня 2020 р., ухваленій у справі № 404/4551/19 (2-а/404/262/19) [12]. Позивач у цій справі просив про визнання протиправною та скасування постанови суб'єкта владних повноважень, якою на нього накладено адміністративне стягнення. Оскільки суд першої інстанції своїм рішенням відмовив у задоволенні позовних вимог, позивач вирішив оскаржити його в апеляційному порядку. Однак, судом апеляційної інстанції відмовлено у відкритті апеляційного провадження з мотивів пропуску строку апеляційного оскарження і визнання неповажними наведених позивачем підстав для його поновлення.

При поданні касаційної скарги позивач наполягав на поважності причини пропуску означеного строку, оскільки справа в суді першої інстанції була розглянута за його відсутності, а повний текст рішення отримав поштою через 21 день після його проголошення. Слід зауважити, що у КАС передбачено низку особливостей провадження у справі розглядуваної категорії. Зокрема, відповідно до ч. 4 ст. 286 Кодексу апеляційну скаргу може бути подано протягом 10-ти днів з дня проголошення оскаржуваного рішення. Саме з цієї процесуальної норми виходив суд апеляційної інстанції, а також із того, що позивач мав можливість ознайомитися з рішенням суду першої інстанції в Єдиному державному реєстрі судових рішень, де його було оприлюднено через 3 дні після ухвалення.

Верховний Суд не погодився з висновком апеляційної інстанції, «адже справи цієї категорії є терміновими в розумінні Кодексу адміністративного судочинства, тому надзвичайно важливим в аспекті реалізації учасниками справи права на апеляційне оскарження є дотримання судом першої інстанції обов'язку щодо невідкладного вручення (надсилання) їм копій судового рішення, тобто доведення до них змісту судового рішення. Недотримання судом першої інстанції цього порядку може бути підставою для поновлення строку на апеляційне оскарження з урахуванням інших фактичних обставин». Верховним Судом також підкреслено, що оприлюднення судового рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень не скасовує обов'язку суду видавати (надіслати) його копії учасникам справи, якщо вони не були присутні під час його проголошення.

При вирішенні питання про поновлення строків на апеляційне оскарження суди повинні урахувати такий аспект принципу верховенства права як правова визначеність. Остання передбачає повагу до принципу остаточності судових рішень (*res judicata*), згідно з яким жодна зі сторін не має права вимагати перегляду остаточного та обов'язкового рішення суду з метою домогтися повторного слухання справи та її нового вирішення. Вищі судові інстанції повинні використовувати свої повноваження щодо перегляду для виправлення судових помилок і неправомірних судових рішень, а не для здійснення нового судового розгляду. Відхилення від цього принципу виправдані, тільки якщо вони потрібні в обставинах істотного і незаперечного характеру [13].

Тим не менш, українські суди не завжди зважають на вказаний аспект принципу верховенства права. Прикладом є рішення ЄСПЛ у справі «Пономарьов проти України», у якому встановлено порушення вимог Конвенції у зв'язку з тим, що поновлення строку на апеляцію мало місце після спливу значного періоду часу та з підстав, що не видаються переконливими.

Так, національний суд апеляційної інстанції задовольнив заяву сторони у справі (відповідача) з вимогою про поновлення строку на апеляційне оскарження через два роки після його закінчення. У заяві із відповідним проханням апелянт говорив про своє нібито складне економічне становище, через яке він не мав змоги сплатити державне мито і подати апеляцію вчасно. Дана обставина не знайшла свого документального підтвердження; більше того, не було свідчень того, що відповідач коли-небудь звертався з проханням відстрочити чи розстрочити сплату обов'язкового судового збору, хоча і мав таку можливість згідно із законодавством. Таким чином, незаконно відновивши провадження у справі, апеляційний суд скасував обов'язкове до виконання рішення суду першої інстанції, постановлене на користь позивача, чим позбавив останнього можливості отримати легітимно очікувані кошти [14].

При цьому ЄСПЛ визнає, що вирішення питання про поновлення строку на оскарження перебуває у межах дискреційних повноважень національних судів, які, однак, не є абсолютними, а їх використання потребує належного обґрунтування. Як поважну причину пропуску строку на оскарження судового рішення, що набуло статусу остаточного, ЄСПЛ визнає неповідомлення сторін органами влади про прийняті у їх справі рішення. Проте навіть тоді можливість поновлення не буде обмеженою, оскільки сторони в розумні інтервали часу мають вживати заходів, щоб дізнатись про стан відомого їм судового провадження [15]. Якщо ж сторону взагалі не було повідомлено про судовий розгляд та ухвалення за його результатами рішення, то задоволення її заяви про поновлення строку на апеляційне оскарження остаточного рішення не слід вважати порушенням принципу правової визначеності [16].

Висновки. Гарантування особі процесуальної можливості оскаржити судові рішення в апеляційному дозволяє усунути негативні наслідки ймовірної помилки суду першої інстанції та забезпечує дієвість права на судовий захист. Відповідно до юридичних позицій, сформульованих Конституційним Судом України, незважаючи на доволі широку сферу розсуду держави у питаннях визначення порядку оскарження судових рішень, підстав для їх скасування або зміни, повноважень судів вищих інстанцій, законодавець повинен, здійснюючи відповідне регулювання, виходити з конституційних принципів і цінностей та відповідних міжнародних зобов'язань України, зокрема щодо ефективного судового захисту прав і свобод людини і громадянина.

Позбавлення законодавцем учасника справи можливості оскаржити до суду апеляційної інстанції ухвали про залишення без задоволення заяви, поданої у порядку ст. 383 КАС, має ознаки свавільності, не забезпечує обов'язковості виконання судового рішення та дієвості судового контролю за його виконанням. До того ж, таке правове регулювання порушує засаду рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом, оскільки дозволяє апеляційне оскарження ухвали, постановленої не на користь суб'єкта владних повноважень, і при цьому унеможливує оскарження ухвали, що має негативний характер для приватної особи.

На підставі аналізу практики розгляду адміністративними судами термінових справ, з'ясовано, що надзвичайно важливим в аспекті реалізації учасниками такої справи права на апеляційне оскарження є дотримання судом першої інстанції обов'язку щодо невідкладного вручення (надсилання) їм копій судового рішення, а оприлюднення останнього в Єдиному державному реєстрі судових рішень не скасовує означеного обов'язку суду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
3. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Плескача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини першої статті 294, частини шостої статті 383 Кодексу адміністративного судочинства України (щодо рівноправності сторін під час судового контролю за виконанням судового рішення) від 1 березня 2023 р. № 2-p(II)/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-23>.
4. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Кременчуцького Анатолія Михайловича та Павліка Владислава Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) припису частини десятої статті 294 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 21 липня 2021 року № 5-p(II)/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-21>.
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Татькова Віктора Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини п'ятої статті 190, пункту 1 частини першої, частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України від 17 березня 2020 року № 5-p/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-20>.
6. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17.07.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 40. Ст. 263.
7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Манібардо проти Іспанії» від 15.02.2000 р. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?Aidx=175>.

8. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Белеш та інші проти Чеської Республіки» від 12.11.2002 р. URL: [http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60750#{%22itemid%22:\[%22001-60750%22\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60750#{%22itemid%22:[%22001-60750%22]}).
9. Рекомендація R (95) 5 Комітету міністрів державам-членам щодо введення в дію та поліпшення функціонування систем і процедур оскарження у цивільних і торговельних справах від 07.02.1995 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_153.
10. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Кромбах проти Франції» від 13.02.2001 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO2515.html.
11. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Подбіельські та ППУ Полпуре проти Польщі» від 26.06.2005 р. URL: [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-69911%22\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-69911%22]}).
12. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 11 серпня 2020 р. у справі № 404/4551/19 (2-а/404/262/19). URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/90898900?fbclid=IwAR3tT6EkIhD6lgu_bhDxV3lHKGwwzP5ZziiAe8qYSIVik9ID3U28vNLof8.
13. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Рябих проти Росії» від 24 липня 2003 р. URL: <http://echr.ru/documents/doc/new/003.htm>.
14. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Пономарьов проти України» від 3 квіт. 2008 р. Офіц. вісн. України. 2008. № 37. Ст. 1273.
15. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Олександр Шевченко проти України» від 26 квіт. 2007 р. Офіц. вісн. України. 2007. № 80. Ст. 3007.
16. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Концевич проти України» від 16 лютого 2012 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SOO00395.html.